

«Είμαστε εις τὸ "ἑμείς" καὶ ὄχι εις τὸ "ἐγώ". Καὶ εις τὸ ἔξης νὰ μάθωμεν γινώσ' ἂν θέλωμεν νὰ φτιάσωμεν χωριὸν, νὰ ζήσωμεν ὅλοι μαζί» (Μακρυγιάννης)

ΤΟ ΚΡΟΚΥΛΙΟ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΟΚΥΛΕΙΩΝ ΔΩΡΙΔΑΣ
«Ο ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ»

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΚΟΝΩΝΟΣ 39 ΠΑΓΚΡΑΤΙ (ΑΘΗΝΑ) * ΤΗΛΕΦΩΝΑ 67.17.178 — 72.91.241/4 * ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ * ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 17 — ΓΕΝΑΡΗΣ ΦΛΕΒΑΡΗΣ 1986 * ΔΡΧ. 20

ΚΥΡΙΕ ΝΟΜΑΡΧΗ

2. Υπόμνημα Κοινότητας Πεντάπολης

Στις 3.7.83 και με αριθμό πρωτοκόλλου 554, η Κοινότητα Πεντάπολης έστειλε σε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες (Νομαρχία, Υπουργεία, κτλ), Κοινοτήτες και φορείς της επαρχίας Δωρίδας υπόμνημα στο οποίο περιγράφεται η θλιβερή κατάσταση των 26 Κοινοτήτων απορροής Λίμνης Μόρνου, ενώ ταυτόχρονα κάνει συγκεκριμένες προτάσεις για τη σωτηρία και την ανάπτυξη της περιοχής.

Χωρίς να αναφερθούμε στο α' μέρος του υπομνήματος που αφορά κυρίως στατιστικά στοιχεία λίγο - πολύ γνωστά σε όλους, παραθέτουμε αμέσως τις διαπιστώσεις και προτάσεις της Κοινότητας.

1. Πρωτογενής τομέας

1. ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Η εξέλιξη του όγκου της ζωικής παρα-

γωγής στο διάστημα 1940—1981 μπορούμε να πούμε πως ακολούθησε την εξέλιξη του πληθυσμού δηλ. υποτριπλασιάστηκε.

Κι ακόμα πρέπει να τονιστεί πως η μορφή οργάνωσης των κτηνοτροφικών μονάδων είναι παμπάλαια, σχεδόν πρωτόγονη. Ο κτηνοτρόφος παράγει για τον μεσάζοντα (τυροκόμο, χασάπη, δερματέμπορο) και για την επιδότηση, και όχι για την αγορά. Κι αυτό το σύστημα υπάρχει εδώ και αιώνες.

2. ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Μόνο ο κάμπος της Βελάς παρουσιάζει ενδιαφέρον για φυτοκαλλιέργεια. Σήμερα ο μέσος όρος απόδοσης κατά στρέμμα είναι το 1/3 και λιγότερο από τον αντίστοιχο μέσο όρο του συνόλου της Ελλάδας.

3. ΙΧΘΥΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ

Η λίμνη του Μόρνου παρουσιάζει ενδιαφέρον για συστηματική ιχθυοκαλλιέργεια που σήμερα είναι ανύπαρκτη. Πρόσφατα η Ε.Υ.Δ.Α.Π. μας γνώρισε γραπτά (ύστερα από σχετικό αίτημά μας) πως μπορούμε να προδώσουμε ιχθυοκαλλιέργεια της λίμνης του Μόρνου κάτω από μερικούς περιορισμούς.

4. ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ

Κυριολεκτικά αγνούμε την οποιαδήποτε εκμετάλλευση των δασών της περιοχής μας και παρακαλούμε το Δασαρχείο Λιδορική προς το οποίο κοινοποιούμε την παρούσα, να μας ενημερώσει σχετικά.

5. ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ

Είναι γνωστό το καθεστώς των μεταλλείων. Η ΑΕΜ Βωξίται Παρνασσού έχει το προνόμιο(1) να ληστεύει τον ορυκτό πλούτο της περιοχής μας και σαν αντάλλαγμα τρομοκρατεί και απολύνει τους εργαζόμενους και φέρνει εργάτες από άλλες περιοχές της χώρας ενώ οι δικόι μας μένουν άνεργοι. Εκδιάζει ακόμα και την κυβέρνηση με παράλογες απαιτήσεις δανείων για να δικαιολογεί τις ομαδικές απολύσεις!!!

Προτάσεις

1. ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. Η σύσταση κάποιου φορέα, συνεταιρισμού ή αγροτοβιομηχανικού συνεταιρισμού που θα καλύπτει όλο το φάσμα της παραγωγής, από τις πρώτες ύλες μέχρι τη διάθεση των τελικών προϊόντων στην κατανάλωση, καθίσταται αναγκαία. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση θα πρέπει να αναλάβει την πρωτοβουλία για το ξεκίνημα και στήριξη μιας τέτοιας προσπάθειας.

2. ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ. Θέση της κοινότητάς μας είναι: Εκπόνηση τεχνικοοικονομικής μελέτης που θα στοχεύει:

α. Στη στεγανοποίηση του αναχώματος που συνδέει την Πεντάπολη με τον οικισμό Λεύκα.

β. Την αποξήρανση του μέρους της λίμνης που εκτείνεται νότια του αναχώματος.

γ. Την άρδευση του κάμπου της Βελάς που δεν θα σκεπάζεται από τα νερά της λίμνης.

Παρατέρα θα πρέπει να γίνει γαιολογική (πεδολογική) ανάλυση του εδάφους του κάμπου της Βελάς που θα δείξει:

— Το είδος της φυτικής καλλιέργειας που ενδείκνυται.

— Την ποιότητα και τις ποσότητες των απαιτούμενων λιπασμάτων.

— Τον μηχανολογικό εξοπλισμό (τρακτέρ κ.λ.π.).

— Τις κτιριακές εγκαταστάσεις που είναι απαραίτητες.

Δεν μπορεί να γίνει ανάπτυξη πάνω στη γυμνή γη.

3. ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΧΘΥΟΚΑΛΙΕΡΓΕΙΑ ΣΤΑ ΝΕΡΑ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΤΟΥ ΜΟΡΝΟΥ. Θέση της κοινότητας είναι: Η εκπόνηση οικονομικής μελέτης με ευθύνη του κράτους (υπουργείο Έρευνας και Τεχνολογίας) που θα εξετάσει τα διοικητικά και αδιονόητα στοιχεία της λίμνης και θα δείξει τη δυνατότητα ιχθυοκαλλιέργειας καθώς και το συγκεκριμένο είδος ψαριού που ενδείκνυται.

4. ΓΙΑ ΤΗ ΔΑΣΟΠΟΝΙΑ. Θέση της κοινότητάς μας είναι: Η εκμετάλλευση των δασών της περιοχής να γίνεται προς όφελος των κατοίκων της περιοχής κατά προτεραιότητα.

5. ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ. Θέση της

ποία αποτελούν οι: 1) Βασίλης Κρίτσας, 2) Θωμάς Δ. Μαυραγάνης, 3) Χαράλαμπος Κ. Σα της και 4) Χρήστος Τρ. Τριανταφύλλου. Η αποδοχή δεν εφάρσθη μόνο με λόγια αλλά με έργα. Στη συνέχεια θα ακολουθήσει ονομαστική κατάσταση των χωριανών που πρόθυμα έδωσαν για το σκοπό αυτό δια-

Γράφει

ο Βασίλης Γρ. Κρίτσας

φορά ποσά. Το παράδειγμα όλων αυτών όχι απλά πρέπει, αλλά επιβάλλεται να το μιμηθούν ΟΛΟΙ οι Κροκυλιώτες, όπου κι αν μένουμε, στην Αμερική, στον Καναδά ή αλλού, γιατί το νεκροταφείο ανήκει σε όλους. Εκεί μέσα, στη μικρή αυτή έκταση, βρίσκεται το μεγάλο Κροκυλιό που αριθμεί πολλές εκατοντάδες αγαπημένων μας συγχωριανών, που γεννήθηκαν, μεγάλωσαν, έζησαν, εργάστηκαν, πρόσφεραν στο χωριό μας και τέλος άφησαν την τελευταία τους πνοή σ' αυτό και έμειναν για πάντα πιστοί θεματοφύλακες του. Μερικά δε άτομα μέσα από τις πολλές εκατοντάδες είναι πέρα για πέρα άτομα δικά μας, αίμα μας, παππαύδες, γιαγιάδες, γονείς, γυναικες, παιδιά, αδελφία. Καλούμαστε λοιπόν σήμερα όλοι μας να δώσουμε το παρόν, όπως και τόσες άλλες φορές, για να διατηρήσουμε σε καλή κατάσταση

ΑΠΟΡΙΕΣ

— Έρχονται σε Κώστα χροινιάρη μέρες τωραρά, τ' Ευαγγελισμού, κι κάθονται κι σκέπτονται τα παλιά, όταν είμασταν μεις παιδιά κι παέναμι σχολειών.

— Κι γι'αυτά θιμόμιν κανιά φουρά κι νουσταλγώι κείνον τον γκιό, τ'α' γιοιούτ'ε π'κάναμι, τα ποιήματα π' λέγαμι του κόσμου π' όρχιταν ουρμουμένους να μας ακούσ'...

— Ξέρ'ς γ'όδε σκέφτονται μοναχά αυτά π' λες ιού. Γι'αυτά σκέφτονται κι άλλα κι δεν τα καταλαβαίνου.

— Τι σκέπτεται δηλαδή, τί παραπάν' από μ'ένα;

— Να, σ' πέρασι κανιά φουρά απ' τον νυαλό για τ'α' μάχις κι τ'α' ήρουνε π' πουλέμισαν τ'α' Τούρκ'ς.

«Του '21»

— Κι βέβια μ' πιρνάνι ούλα αυτά π' λες, αλλά ισένα κατ' άλλου σ'ν βασανίτ'. Τι είναι;

— Μαθαίναμι τότε για ουλνούς τ'α' μ'γάλ', του Κουλουκουτρώνη, του Παπαφλέσσα, του Ουδυσέα κι ουλνούς.

— Ε λοιπόν; Ποιο είναι του πρόβλημα;

— Πουτέ δε λέγαμι τότε στου σχολειού για του Μακρυγιάννη. Αυτό δεν του σέφικε ποντέ;

— Πότι να του σκιφτού μουρέ; Γι'αυτά δεν ήξερα αν ν'πήρχει Μακρυγιάννης. Αλλά έ'εις δικίου. Πουτέ δεν έγινε

κβέντα. Γιατί άραγι; Λες να μην ήξεραν ότ' έπαρχει;

— Όρα ήξεραν κι παραήξεραν, αλλά δεν έπριπι. Δεν έπριπι γιατί ο Μακρυγιάν'ς ήξερε πούλα, κι τάγραφι κούλα. Κι ούλα αυτά δεν δόλιθαν υ'νους π' κ'έδραγαν — τ'α' βασιλιάδες κι τ'α' αλλοιού;

— Τι λες μουρέ πιδί μ'! Τώρα π' μ' τα λες, τώρα π' τα σέκτονται έ'εις δικίου! Κι τι δε γράφ' μέσα σι κείνον του διβλίου στ' «Απομνημονεύματα», ξέρ'ς, τ' ό'εις διαβάς;

— Αν τόχου λείι; Πέντι φουρές μέχρι τώρα. Κι ξέρ'ς

τι μ' κάνει ιντύπουσ'; Λες κι τα γράφ' σήμια, τωραρά!

— Έπριπι αυτά να τα διαβά'νι τα πιδιά στα σκουλεία, να μαθα-ίν'νι τι έχ' π'ράσ' τούτους ου τόπους κι τούτους ου λαός. Σύνταγμα, δικίου, ουμόνια, φώναζε ου καημένους ου Μακρυγιάν'ς!

— Θ'μάσι κείνον ποντέιπ «Είμαστε εις τ' «εμείς» και όχι εις τ' «εγώ»».

— Αν του θ'μώμι λείι! Κι παρακάτ' π' λείι: «... να μαθώμεν γινώσ' αν θέγωμεν να φτιάσωμεν χωριού, να ζήσωμεν όλοι μαζί!»

— Πού τα θιήθ'κ'ις ούλα τούτα τώρα. Μ' αναστάψις τα μέσα μ'!

— Μέρικ' πόρχουντι είναι να τ' αστουχάμι!

Το παράδειγμα του Εικοσιένα

Οι εθνικές μας ή άλλες επέτειοι λειτουργούν συνήθως μέσα μας αναδρομικά — αν δεν περνούν πάνωθ'ε μας επιπόλαια κι επιφανειακά. Ο πληθωρικός διάκοσμος του γαλάζιου και του λευκού, η σχετιπκή πλημμύρα κάποιων ηρωικών μουσικών μοτίβων, από κλέφτικα, στα ερτζιανά, η εμφάνιση στις οθόνες της τηλεόρασης της γραφικής φουστανέλας, μαζί με κάποια βιαστικά σκαρωμένα λογιόδρια, για τις απαιτήσεις της στιγμής, όπως τα ζούμε τούτες τις μέρες, γύρω στις 25 Μαρτίου, μόλις που μπορούν να λειτουργήσουν σαν υπόμνηση στη ταλαιπωρημένη μνήμη μας.

Αλλά θα συνιστούσε απερμπόληση του αγώνα εκείνων που έδωσαν τον καλύτερο εαυτό τους για τη Λευτεριά, αν ο αγώνας τους δε λειτουργήσει μέσα μας δημιουργικά, σαν παράδειγμα για μίμηση αλλά και για αποφυγή, κατά περίπτωση.

Για μίμηση όταν πρόκειται για προθέσεις αγνές, καθαρές, πέρ' από προσωπικά συμφέροντα και υστεροβουλίες. Όταν πρόκειται για εθνική ενότητα και δικαιοσύνη, όταν πρόκειται για πραγματική ελευθερία, όπως εκφραζόταν με το σύνθημα της Γαλλικής Επανάστασης, που τόσο είχε εμπνεύσει και ηλεκτρίσει τους πρωτο-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελίδα 4

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

(Του

Γιώργου Ι. Παπαϊωάννου — Ψηλοχωρίτη)

Μου φαίνεται πως όσο άλλαξαν οι άνθρωποι τα τελευταία 60—70 χρόνια δεν είχαν αλλάξει μήτε στα χίλια προηγούμενα.

Ας μη πάμε στους πιο παλινούς, αλλά σ' αυτούς που και εμείς ακόμη της τρίτης γενιάς φτάσαμε διαλαδ' στους παπούληδες και τους παπάρδες μας. Αυτοί έμοιαζαν πότερο με τους αρχαίους ανθρώπους παρά με μας τώρα τους σημερινούς.

Καλλιεργούσαν τη γη όπως πριν από χίλια χρόνια με ξύλινα αλέτρια, τα σκεύη τους ήταν όλα σχεδόν ξύλινα, έτρωγαν σταυροπόδι σε ξύλινες γαβάθες με ξύλινα κουτάλια και έπιναν κρασί σε ξύλινα ποτήρια. Τα φορέματά τους τα ύφαιναν οι ίδιοι και ήταν ραμμένα με παλαικό τρόπο. Ακόμα και ο παππούλης μου ο Παπαδημήτρης, ιερέας αρχαίος, πουκαμιά φορούσε κάτω απ' τη πατατούκα του.

Ήταν λιγόφαγοι και είχαν δαχτυλίδι μέση. Άμα γόρευαν πηδούσαν ως ένα μπόι ψηλά. Είχαν πλεμόνια γερά και σα φώναζαν ακούγονταν από βουνό ώρες μακριά. Στα πόδια ήταν άπιαστοι και ακούραστοι.

Αλλά και σαν άνθρωποι ήταν αλλοιώτικοι. Είχαν πρώτα - πρώτα φόβο Θεού, έστω και με το δικό τους τρόπο. Ήταν φιλότιμοι, φιλόξενοι και ο λόγος

ΣΥΝΕΧΕΙΑ στη σελ. 2

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 1

τους συμβόλαια. Ήταν γελαστοί και χαρούμενοι και ανεκδοτολόγοι. Πεντάρα δεν είχαν στη τσέπη τους αλλά το γέλιο, και το αστείο δεν τους έλειπε απ' το στόμα.

Ενώ εμείς σήμερα όλο ιδέα, υποκρισία και ψευτιά. Όλο νύδρα και κακία. Γιατί αυτός και όχι εγώ. Όλο τρέχουμε σαν παλαβοί και γκρινιάζουμε για το τίποτα. Ούτε λόγο έχουμε, ούτε αξιοπρέπεια. Για ένα παληοχώραφο τιποτένιας αξίας κάνουμε συμβόλαια 20 σελίδες. Όλο υπογραφές είμαστε και όλο με την απειλή του δικαστηρίου. Ένας εγωισμός και μια ψευτιά. «Σέρεις

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Πένθη

— Πέθανε το Γενάρη ο Γιάννης Ράπτης ή Νταλιανόγανος σε ηλικία 97 ετών.

— Στην Αμερική πέθαναν οι Θόδωρος Αλ. Καντάς και ο Στέφανος Παπαδόπουλος, σύζυγος της Βασιλικής το γένος Δημ. Γ. Τριανταφύλλου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας εκφράζει στους συγγενείς των εκλεπόντων θερμά συλλυπητήρια.

Συγχαρητήρια

Ο Αθαν. Ιωάννου Γκέκας έλαβε το πτυχίο Μαθηματικού του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θερμά συγχαρητήρια.

Γάμοι

Στο τέλος του Οκτώβρη παντρεύτηκαν οι Γιώργος Τσαμικιώτης και η Μαρία Γ. Πάνου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας τους εύχεται να ζήσουν και να ευτυχίσουν.

Αρραβώνες

Στις 22 Φλεβάρη αρραβωνιάστηκαν οι χωριανοί μας Αθανάσιος Καρκαβίτσας με τη Γαρυφαλίδα Ζαχαροπούλου.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου μας τους εύχεται «η ώρα η καλή» και καλά στέφαννα.

Γεννητορία

Η Ανθούλα Ν. Αυγεροπούλου γέννησε το δεύτερο αγοράκι της.

Στους ευτυχείς γονείς το Δ.Σ. εύχεται να τους ζήσει.

Θάνατοι στο γειτονικό μας Περιβόλι

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Περιβολιτών κ. Κ. Τσεκούρας μας πληροφορεί:

ΑΠΕΒΙΩΣΕ την 13ην Ιανουαρίου στην Αθήνα και εκηδεύθη στο Γαλαξίδι ο εκ Περιβολίου καταγόμενος Κωνσταντίνος Θεμ. Καλμαντής ηλικίας 80, ανώτερος αξιωματικός Χωροφυλακής εν αποστρατεία και εις μνήμην του τα πρώτα του εξαδέλφια Αβού Κώστας - Σπύρος και Ταξιάρχης Τριανταφ. Τσεκούρας προσέφεραν εις τον Ιερόν Ναόν Αγίας Τριάδος Περιβολίου το ποσό των δραχμών 5.000.

ΑΠΕΒΙΩΣΕ στον Πειραιά και εκηδεύθη στο Περιβόλι η εκ Περιβολίου καταγόμενη Μαρία σφ. Ανέστη Κωνσταντινίδη το γένος Δημητρίου Παντούλια.

ΑΠΕΒΙΩΣΕ και εκηδεύθη στο Περιβόλι ο Βασίλειος Φωτ. Παπαζαχαρίας.

Τους οικείους συλλυπούμαστε.

ΤΟ ΚΡΟΚΥΛΙΟ

Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Κροκυλιών Δωρίδας «Ο ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ»

Γραφεία Αθηνών: Κόνωνος 39 — Παγκράτι Τηλέφ. 67.17.178 — 72.91.241/4

Εμβάσματα, επιταγές ΕΦΗ ΨΗΤΑ Άκρωνος 2 — Παγκράτι Τηλέφ. 75.16.463

Συνδρομές: Εσωτερικού 500 δρχ. — Εξωτερικού 15 δολάρια.

Υπεύθυνος για την έκδοση ΤΡ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ Γυθείου 19 — Χαλάνδρι Τηλέφ. 67.17.178

Τεχνική επιμέλεια ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΣ Γερανίου 7 — Αθήνα Τηλέφ. 52.48.056

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ

ρε ποιος είναι εγώ», σου λέει και ο τελευταίος ξεκορόνακας. Μπορεί να έχουμε του Αβραάμ και του Ισαάκ τα καλά και ευχαριστημένοι δεν είμαστε. Γεμάτες δι' τσέπες αλλά ένας-να γελάει με τη καρδιά του δε θα θρεσθή. Όλα ψεύτικα και το γέλιο και το αστείο και το κοπλιμέντο.

Αφήσαμε τα χωριά μας με τα κρύα νερά και τον καθαρό αγέρα και ήρθαμε να φυλακιστούμε σε τσιμεντένια πειθαρχεία και να πίνουμε κάτουρα.

Τρώμε - τρώμε και γινόμαστε σα θαρειαστωτές βδοκοιλίες. Δεν μπορούμε να ανεθούμε μια σκάλα και λαχανιάζουμε σα χλαπατσιάρικα ζυγούρια. Έγνο δεν έχουμε στα μάτια μας και ζούμε με χάρη. Γύμισε ο κόσμος γιατρούς και γιατρείδα δε βρίσκουμε.

Κι όλα αυτά γιατί ο άνθρωπος ξεφυγε απ' τη μέλα του τη φύση. Έγινε λεία πολιτισμένος, μορφωμένος, κοσμητός. Έγινε όμως και χεκιάρης και παλαβός. Και ήταν φυσικό. Ο Ξενοφών λέει με σοφία.

«Οι εν τοις όρεσι διαδισύοντες εν τα

σώματα και τας ψυχάς γίνονται. Οι εν τοις πεδείοις αικούντες θραδύνοες και σκνηροί εισίν. Οι δ' ενταίς πόλεσι διούντες, νοσούντες και μοχθηροί καθίστανται. (Δηλαδή, όποιοι ζούνε στα βουνά είναι γεροί άνθρωποι και έχουν καλή ψυχή. Όσοι ζούνε στους κάμπους είναι ταμπέληδες και χοντροκέφαλοι και όσους ζούνε στις πόλεις, είναι βερμιαρήδες και κακή ψυχή ανθρώποι.)

Τι τα θέλεις άνθρωπε τα πλούτη. Σε τι σε έκαναν ευτυχέστερο. Έγνο σα δλέφρα σου δεν έχεις, γελάς και γέλιο δε θγάζεις. Ζης με την αγωνία του μολυσμένου σννεφου και αύριο θα κυκλοφορείς στη πόλη σου με μάσκα.

Μακάριοι οι φτωχοί πατεράδες μας. Δεν σκοτίζονταν για τίποτα αφού τίποτα δεν είχαν να χάσουν. Γλεντούσαν τη φτώχεια τους με τραγούδια και χαρές όλο το χρόνο. Σήμερα Χριστούγεννα, αύριο Πρωτοχρονιά, μεθαύριο τα Φώτα, του Ευαγγελισμού, το Πάσχα, της Παναγίας. Σήμερα γλέντι γιατί γιόρταζε ο ένας αύριο γλέντι γιατί γιόρταζε ο άλλος, γλέντια σε γάμους, σε βαφτίσια σε πανηγύρια.

Ενώ σήμερα

Από το γάμο έρχομαι χαρά στην πείνα που έχω.

ΘΥΜΗΣΕΣ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΥΝ

ΤΟΤΕ

Θάθελα να γυρίσουμε για λίγο πίσω στα χρόνια τα παλιά που ζήσαμε και μεγαλώσαμε εμείς κι οι γονείς μας οι καμμένοι. Με πολυμελείς οικογένειες, με 8, 7 ή με 9 και δέκα και όχι κάτω από 4 ή 5 παιδιά ο καθένας. Εκτός και δεν τους έδινε άλλα ο θεός ή καθόλου για να έχουν. Άλλο αυτό. Μαζί με τα παιδιά και οι γονείς δέβαια, πατέρας και μάνα. Κι οι παπούδες μαζί, παππούς και γιαγιά. Χώρα, αν υπήρχαν οι αδελφία, αδελφές — ιδίως ανύπαντρες. Όλοι μαζί σ' ένα σπίτι, σ' ένα - δυο δωμάτια όλοι μαζί. Δουλειά, φτώχεια, τυραννία, δε λέγεται!

Εγώ θυμάμαι ευχερώς και κάθεται και τα σκέπτομαι τώρα, στα 75 μου χρόνια που πάω. Και λέγω — πώς τα βγάλαμε πέρα; Όχι εμείς, οι γονείς μας οι καμμένοι — όλο με τα δυο χεράκια τους να πολεμούν να τα βολέψουν. Να τους μεγαλώσουν, να παντρευτούν κορίτσια, να σπουδάσουν παιδιά! Όσο που δίνονταν, πολέμαγαν, οι καμμένοι. Είναι να μην τους θυμάσαι; Ροζισμένα τα χεράκια του πατέρα μου από το πριόνι να βγάξει τα ελάτινα τρομπόλια, ακερία, και τα πλατάνια σανίδας, να τα πουλάει να παίρνει μια πεντάρα να τα βολέψει.

Κι αυτός κι ο άλλος σύντροφος —που τραβούσανε δυο το πριόνι — τον κοινόβιο μου θυμάμαι το Μητρο Καφρίτσα, τον έλεγαν. Και πολλές φορές τραβάγε κι η αδελφή μου Μυγδάλω η πρώτη — μεγαλύτερη.

Αυτό μόνο! Η τ' αμπέλια που κλάδευε η τα τρυφίλια που θέρειζε. Όλου του κόσμου λέμε! Να πάρει μια πεντάρα, ή να βοηθήσει κι αυτούς να δολέψουν και τις δικές τους δουλειές.

Τι να πρωτόφταναν κι οι δόλιες μανάδες, δουλειές, οικογένειες μεγάλες, ή κάθε χρόνο κι από ένα παιδί, πόφταναν.

Εγώ λέω για τον πατέρα μου που ήταν και παπός, ήταν και λίγο προύχοντας. Σωστοί διακοναρέοι ήταν οι παπάδες τότε. Εισόδημα πέραν, το μισθό τους, κι ότι τυχερά είχαν. Λειτουργίες, γάμους, βαφτίσια, που γεννούσαν συνέχεια οι γυναικες — οδε είχαν μεγάλες ενορίες.

Ο δικός μου ο πατέρας είχε 28 χρόνια στην Περιβιώτσα Δωρίδας, 30-40 οικογένειες, χωριό ήταν, τί έσοδα να έχει; Τον φάγαν τα ποτάμια πέρα-δώδε να πηγαίνονταν κι είχε και τα σχολία. Δε θα με πείραξ' αυτό — αν δεν ήταν καλός πατέρας και καλός ιερευόμενος — δεν τα έβγαζε πέρα με τα δυο του χέρια. Έντεκα άτομα οικογένεια! Δε θα φάσε η ακρίδα, το λεφούσι που τους ήσπεφε κι έβαλλε αγιασμό μαζί μ' όλους τους Μπεριβιώτες ενορίες τους, βάπτεφε πάνω του να τον φάει τον

ίδιο αν δεν αντιπροσώπευε κανονικά το Άγιο Ποτήρι όπου ανάλαβε. Κι όμως, τί να πούμε άλλοι πιο φτωχοί από τον δικό μου πατέρα;

Θυμήθηκα εγώ να πηγαινόντε άνθρωποι, στην εκκλησία με γουρουνοτσάρουχα! Δε μελετάω γιατί κι εμένα απ' την εμπολισία ακόμη οι φτέρνες μου είναι ψημένες. Τον περισσότερο.

Της Αγγελικής Αθ. Καφρίτσα

σότερο καιρό τα φοράγαμε τρύπια τα γουρουνοτσάρουχα και λιγότερο γερά, να μας χτουράνε όσο να ξανάρθουν τα Χριστούγεννα να χαρτάσουμε το κρεατάκι και να ποδεθούμε κιόλας οι έρμιοι. Κι άλλοι, κι άλλοι πολύ χειρότερα.

Αν κάτσει να μετρήσει ο κομπάρσος μου ο Αργύρης με πόσες δουλειές δουλέψα, και πόσα αγκωνάρια σήκωσε — το βάρος μόνο υπολογίσει — δε θα το πιστέψει, μόνος του θα πει «εγώ τα πέρασα αυτά; Όχι». Κι όμως, δυο όργανα έχει σπίτι του, βιοτή και λαούτο.

Γυρίζοντας το δρόμο, ήλιο με ήλιο ήταν τότε το μεροκάματο, έτρωγε με τη φαμελιούλα του κι έπαιζε και κανένα κομμάτι και τα παιδιά τους μαθαίναμε χορό. Έτσι τους μάθαμε εμείς τους χορούς.

Δεν είχαμε όργανα, είχαμε τα στόματά μας. Ξεφλούδαγαμε τα καλάμπόκια, ξέναμε μαλαλιά, για τα προκιά δλέπεις. Νυχτερεύαμε να γνέθουμε και να πλέμε. Στο θέρο, όλο με βόθο και με το τραγούδι τα βγάλαμε πέρα. Έργα στ' αμπέλια, τα σκάδαμε τραγουδώντας. Φασολάδα και τραχανάκι το φαγητό και κρασί μπόλικο, τάχαμε αυτά δικά μας. Κάνας προύχοντας είχαν κι κανα πετισί μπλιαροκρέας, Χριστού, Λαμπρή. Τώρα έδσαν σκυλιά με τα λουκάκια — έλεγαν οι παλιοί. Ούτε γλέντι, ούτε ψυχαγωγία, τίποτ' άλλο από άγχος.

Στα πανηγύρια μαζευόσαν όλοι. Σήμερα πρέπει να δώσεις σειρά για τα όργανα και να έχεις και κανα σακκούλι χιλιάρικά να πληρώσεις να γλεντήσεις. Γιατί δάχεις παρδα, δεν είσαι μόνος.

Μπαίνει και κανένας που να τάχει π'γει — πετάει συνέχεια χιλιάρικά. Χορεύει ως το πρωί με την παρέα του, όσο έχει η τσέπη. Κάθονται οι άλλοι, ο κόσμος και περιμένουν αυτόν. Τα χιλιάρικά πέφτουν, τα όργανα αυτά θέλουν. Μας πάνε η ύστα, φεύγουμε περιμένοντας να μας φωνάξει τ' όνομα να λάβουμε σειρά, πάμε για ύπνο.

Αυτή είναι η εξέλιξη

μας. Χιλιάρικο εδώ, χιλιάρικο εκεί. Έρρω να γίνει, πού να το πρωτοδώσουμε, έλεγε η συχωρεμένη η Πηνιό.

«Πράμα για τόνα, Χαράλαμπε, πράμα για τ' άλλο, πού να το πρωτοδώσουμε κι αυτό το ρημάδι» είπε η Πηνιό στο Χαράλαμπε Μαυράτο το '41, στη Μεγάλη Βρύση. Ερχόταν από Πενταγιά με αντάλλαγμα! Μη γελάτε, αυτά είναι όλα στη δική μου ζωή.

25 μέρες μαζεύαμε ελιές, εγώ η κομπάρσα μου η Αργύρανα. Όλγα στην Ερατεινή και την Κίσελη. Φορτωθήκαμε στην πλατή από έναν τενεκέ πετρελαίου. Μαζί τα ρουχαλάκια μας, το φωμάκι μας, κάνα λεμόνι να στίψουμε στα χοιρινά να μη μας κόψει το λίπος. Κάνα πορτοκάλη — δεν υπήρχαν τότε, ούτε λεπτά, ούτε καλά. Στις 2 τη νύχτα φύγαμε από την Κύσλη και φτάσαμε στην ένωση Μανθίως Κροκυλίου στις 2-3 το απόγευμα. Εκεί είμασταν τυχερές.

Ήταν οι γονείς μου στα κτήματά τους, κι έκαναν δουλειές. Πήραμε το γάιδαρό τους και το πήγαμε στο χωριό. Δυο ώρες από εκεί, ανήφορο, πώς θα τα πηγαίναμε; Ο Θεός το γνώριζε. Ας είναι συχωρεμένες οι ψυχούλες τους. Το φέραμε το λαδάκι, φέραμε και ψύρες μελέουνη, έλεγαν οι παλιοί. Κι όμως. Τηγανίτες και γλέντι με τους δικούς μας όλους μόλις ξεκουραστήκαμε. Για τι, τότε, πήγαν οι άντρες μας μ' ότι μπορούσαν και δε μπόρεσαν να φέρουν λάδι, ήθελαν «πράμα με πράμα» λέμε!

Τι να κάνουμε; Είχαμε και κάτι παιδιά μικρά. Να τ' αφήσουμε αλόδωγα να πεθάνουν; Έτοιμα ήταν. Μαζεύαμε δέκα οκάδες ελιές, παίρναμε μια και μες. Ευνέα ο νοικοκύρης. Αν μαζεύαμε 20 δυο εμείς, και βόλε. 20 μέρες, φέραμε τον τενεκέ.

Τώρα; Άλλαξαν τα πράγματα πολύ! Τότε έλεγαν οι χαζογυναικες, δεν είναι ποκάμισο να την αλλάξεις την παντρεία. Τώρα; Τώρα μακάρι να έβραμε τι ζητάμε, τι θεό προσκυνάμε. Φτώχεια με το τσουβάλι τότε. Γλέντι — 5 χοροί στην πλατεία, ένα δήμα όλοι μπροστά. Θυμάμαι εγώ, παιδούλα μικρή, τον Καπελοθανασούλα, της Καρμυρούς πατέρας, με μια μεγάλη αγκλίτσα, στεκόταν μπροστά στους χορούς να πηγαινόν ένα δήμα όλοι οι χοροί. Κι άμα τον κλείναν μέσα, «έξω γαϊδάρες», τις έλεγε και γέλαγε ο κόσμος όλος. Με την αγκλίτσα τους οδηγούσε. Φτώχεια δεν είχαμε; Πρώτη η Αντωνία η Παρεδρού ήταν στο χορό κι έβανε και το φέσι στις Αποκρίες. Τώρα τι μας λείπει; Καλά, εγώ έχασα τη χαρά μου.

Τα παιδιά μου, τα παιδιά σας, εσείς οι νέοι. «Γλέντατε νέοι το ντουναί, και ο καιρός διαβαίνει. Μπένοντας μέσα στη μαύρη γη πίσω δεν ξαναθαγίνετε».

ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ Χ. ΚΑΡΑΜΠΕΛΟΣ

τους άφησε δυσαναπλήρωτο κενό, προ παντός στους χωριανούς του.

Γεννήθηκε στο Κροκύλι όπου πέρασε τα νεανικά του χρόνια. Το χωριό του τον υπεραγαπούσε και μόλις τέλειωνε τις σπουδές του έτρεχε στο πατρικό του σπίτι, που ήταν ένα πανέμορφο αρχοντικό πνιγμένο στα λουλούδια δίπλα στην πλατεία.

Ο Αλκιβιάδης Καραμπέλος υπήρξε μια ξεχωριστή φυσιογνωμία. Ξαν άνθρωπος ξεχώριζε για τα σπάνια χαρίσματά του. Ήταν πάντα γελαστός, ήρεμος, ανοιχτόκαρδος, γλυκόμιλτος πνευματικός με χρυσή καρδιά και αμέριστη καλωσύνη. Ξαν γιατρός, ο αφοσιωμένος στην επιστήμη, ο σχολαστικός, ο ακούραστος, ο ανδιτελής, ο πλούσιος γιατρός των φτωχών.

Ξαν παιδίατρος, στο Νοσοκομείο των παιδιών όπου εργαζόταν άφησε εποχή με την αφοσίωσή του στα άρρωστα παιδιά, και με την τέλεια επιστημονική του κατάρτιση.

Οι χωριανοί, οι φίλοι του τον υπεραγαπούσαν, η δέ γυναικά του τον ελάτρευε κυριολεκτικά.

Ας είναι οι λίγες αυτές γραμμές ζώηρεμα στη μνήμη μας γιατί όσα χρόνια και αν περάσουν ο Αλκιβιάδης Καραμπέλος θα μένει στη θύμησή όλων όσων τον γνώρισαν, ο αξεχαστος και αγαπημένος Αλκιβιάδης ο διακεκριμένος επιστήμονας και ο εκλεκτός συγχωριανός μας.

M.Z

Συνδρομές στην εφημερίδα

Από τον Καναδά

ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ 500
ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ 500
ΣΚΟΥΡΑΣ ΓΙΩΡΓΟΣ 500
ΣΑΙ-ΤΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ 500
ΣΑΙ-ΤΗ ΧΡΥΣΑΝΘΗ 500
ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ 500
ΜΠΕΝΟΡΙΤΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ 500
ΣΚΟΥΡΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ του Δ. 5000 δρχ.

Από Ελλάδα

Δρχ.
1) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑ ΚΑΝΤΑ 500
2) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΥ 500
3) ΣΙΑ ΣΙΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ 1.000
4) ΣΟΥΛΑ ΣΚΟΥΦΗ 500
5) ΠΑΝΑΓ. ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ 500
6) ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ 500
7) ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ 500
8) ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ 500
9) ΓΕΩΡΓ. ΓΡΑΒΒΑΝΗΣ του Κ. 500
10) ΚΩΝ. ΣΙΔΕΡΗΣ 1.000
11) ΠΑΡ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ 1.000
12) ΓΕΩΡΓ. ΠΕΡΑΙΓΚΑΣ 500
13) ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ 500
14) ΔΑΦΝΗΣ ΠΑΝΑΓ. 500
15) ΣΠΗΛΑΣ ΑΛΕΞ. 400
16) ΝΙΤΣΟΣ ΛΑΜΠΡΟΣ 500
17) ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΑΣΗΜ. 500
18) ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓ. 1.000
19) ΚΟΛΟΒΟΣ ΑΘΑΝ. 400
20) ΧΑΡΔΑΛΟΥΠΑ ΕΛΕΝΗ 500
21) ΠΑΠΠΑ ΣΟΦΙΑ 1.000
22) ΚΑΡΑΜΟΛΕΓΚΟΥ ΠΑΝΑΓ. 1.000
23) ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΗΜ. 1.000
24) ΚΑΠΕΛΛΑ ΚΩΝ/ΝΑ 400
25) ΠΟΛΙΤ. ΣΥΛ. ΕΡΑΤΕΙΝΗΣ 400
26) ΣΑΙ-ΤΗΣ ΧΑΡΑΛ. 500
27) ΜΠΙΣΙΛΑ ΟΛΓΑ 500
28) ΠΑΓΩΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 500
29) ΧΩΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΧ. 1.000
30) ΚΡΑΤΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ 500
31) ΠΑΓΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ 500
32) ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ 500
33) ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΥ ΑΓΓΕΛΟΣ 500
34) ΨΗΤΑ ΑΘΗΝΑ 500
35) ΜΙΧΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ 1.000
36) ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΕΥΣΤΑΘ. 500
37) ΠΕΡΑΙΓΚΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ 500
38) ΚΛΩΣΣΑΣ ΑΛΕΚΟΣ 400
39) ΓΡΑΒΒΑΝΗ ΚΑΤΙΝΑ 900
40) ΣΟΥΛΑΤΗ ΝΤΙΝΑ 500
41) ΠΑΓΩΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ 500
42) ΣΤΟΥΜΠΟΣ ΔΗΜ. 1.000
43) ΖΑΓΑΛΗΚΗ ΛΟΥΚΙΑ 500
44) ΣΙΔΕΡΗ ΚΟΥΛΑ 500
45) ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΗΣ ΒΑΣ. 500
46) ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ. 500
47) ΣΑΙ-ΤΗ Δ. 500
48) ΓΡΑΒΒΑΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ 500
49) ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ 500
50) ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΚΟΥΛΑ 500
51) ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ 500
52) ΜΩΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ 500
(Πρόεδρος Κοιν. Μαυροθαβρίου) 500
53) ΛΕΚΑΤΗ ΣΟΦΙΑ 400
54) ΛΕΒΕΝΤΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ 5.000

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ 1985

Δρχ.
ΤΑΛΙΟΥΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ 500
ΜΠΑΚΑΡΕΖΟΣ ΕΥΘ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ 500
ΔΟΥΚΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ 500
ΚΑΒΑΚΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 500
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤ. 500
ΓΕΝΕΤΖΑΚΗ ΕΙΡΗΝΗ 500
ΑΡΜΑΟΣ Δ. ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ 500
ΑΡΜΑΟΣ ΠΤΟΛ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ 500
ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ 500
ΚΑΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ 500
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ 500
ΔΕΛΑΤΟΛΑ ΞΕΝΗ 500
ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ 500
ΜΠΑΚΑΡΕΖΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ 500
ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΤΑΚΗΣ 500
ΜΑΥΡΑΓΑΝΗΣ ΑΘ. ΚΩΝ/ΝΟΣ 500
ΖΑΡΟΝΙΚΟΣ ΚΩΝ. ΔΗΜ. 500
ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠΥΡΟΣ 500
ΚΡΙΕΤΣΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΣ 500
ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ 500
ΔΕΣΠΟΙΝΑΚΗ ΚΡΥΣΤΑΛΙΑ 500
ΜΠΛΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ 500
ΘΑΕΟΔΩΡΟΥ ΑΝΤΡΕΑΣ 500
ΚΑΡΑΜΠΕΛΟΥ ΜΑΡΙΑ 500
ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ 500
ΒΑΝΑ ΛΙΔΩΡΙΚΙΩΤΗ 500
ΜΑΧΑ ΕΛΛΗ 500
ΜΑΡΙΤΣΑ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ 500

● Επίσης η Μ. Φωτοπούλου πρόσφερε και 1.500 στο Σύλλογο στη μνήμη της μητέρας της.

ΚΑΦΡΙΤΣΑ ΑΓΓΕΛΙΚΗ 500
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ ΤΑΣΙΑ 1.000

ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

ΜΠΑΛΑΦΟΥΤΗ ΧΡΥΣΑΦΩ 2.000

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ

Του συζύγου της Αθανασίου, των γονιών της και της αδικοσκοτωμένης ανηψιάς της Βασιλικής Δημ. Καφρίτσα η Αγγελική Αθ. Καφρίτσα πρόσφερε για τους σκοπούς του Συλλόγου 2.000.

ΓΙΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟ
Σοφία Παπά 3.000
Αθανασία Ράλλη 2.000

Πυρκαγιά

Κάψε τη νύχτα της 1ης Μαρτίου το σπίτι του Γιώργου Αυγεροπούλου (Κέντρου) από φωτιά που μεταδόθηκε στις ξυλοδόσεις από το τζάκι.

Ευτυχώς δεν έπαθε κανείς τίποτα από τους ένοικους.

Το Δ.Σ. εκφράζει τη λύπη του για την ατυχία αυτή στο Γιώργο Αυγεροπούλου, Νίκο Αυγεροπούλου και τις οικογένειές τους.

Είχα ξεκόψει για κάποιον καιρό, απ' «ΤΟ ΚΡΟΚΥΛΙΟ» αλλά μια συμπτωματική συνάντηση, στη Δωριική Στέγη, με τον Πρόεδρο του Συλλόγου Κροκυλίων Λάκη Τριανταφύλλου, σε μια γιορταστική εκδήλωση της Δωριικής Αδελφότητας, κι ύστερα από μια συζήτηση, πούγινε μεταξύ μας για την κατάσταση του χωριού και μια παρακίνηση δική του, για να ξαναγράψω κάτι, μ' έκαμε να το ξαναθυμηθώ κι' αποφάσισα να κάνω ξανά μια νοερή περιπλάνηση, εκεί ψηλά στη γενέτειρα, και να ξαναζωντανέψω κάποια παλιά κι' απολησμονημένα διώματα.

Έτσι, άφησα και πάλι τη φαντασία μου να φτερουγίσει κάμποσες δεκαετίες προς τα πίσω και ξαναβρέθηκα στο παλιό Κροκύλειο, όπως το είχα γνωρί-

Νοσταλγικές δύμψεις απ' το χωριό

και απ' τους κατοίκους των παραλιακών χωριών της Δωρίδας, αλλά και γιατί δεν ήταν εύκολη η προσπέλαση προς Κροκύλειο την εποχή εκείνη, αφού ούτε δρόμοι της προκοπής υπήρχαν ούτε και γιοφύρια, και το χειμώνα, άμα κατέβαιναν ο Μόρνος κι ο Κάκκινος, απομονώνονταν η ορεινή περιοχή της Δωρίδας απ' την υπόλοιπη επαρχία.

Το Κροκύλειο, μέχρι που κηρύχτηκε ο ελληνο-ιταλικός πόλεμος, είχε πολύ κόσμο και μεγάλη κίνηση, που αυξήθηκε πιο πολύ, από τότε πούγινε ο αυτοκινητόδρομος απ' το Κουμιντούρι ως το χωριό και έφτανε ως εκεί το αυτοκίνητο. Κι ακόμα και κατά την Κατοχή είχε κάποια σχετική κίνηση και δεν σταμάτησε να προσδεύει.

Μετά την απελευθέρωση, όμως, ο κόσμος άρχισε να λυγίζει, είτε γιατί ήταν επισφαλής η παραμονή εκεί πάνω, είτε γιατί η διαβίωση άρχισε να γίνεται προβληματική, είτε και γιατί είχαν στενέψει οι ορίζοντες για τους νέους κι' ήθελαν ένα καινούργιο τρόπο ζωής, για μια καλύτερη προκοπή. Έτσι, πολλοί απ' αυτούς πήραν το δρόμο της ξενιτιάς και το χωριό άρχισε ν' αδειάζει από ανθρώπινο δυναμικό κι' απόμειναν μονάχα λιγοστοί, και κείνοι γέροι και ανήμποροι, σαν τους τελευταίους οπισθοφυλάκους κάποιων εκστρατειών, ώσπου να καταθέ-

*****

Από τη Γ.Σ. του Συλλόγου

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 1

ση ότι εκείνοι έφτιαξαν και μας άφησαν και να δείξουμε ότι σεβόμαστε τη μνήμη τους και ότι είμαστε αντάξιοι απόγονοί τους.

Είμαι απόλυτα βέβαιος ότι όλοι θα ανταποκριθούμε πρόθυμα όπως πάντα, χρήματα μπορείτε να δίνετε σε οποιοδήποτε από τα μέλη της επιτροπής. Γίνονται δεκτές και δηλώσεις για προσωπική εργασία σε αδυναμία καταβολής χρημάτων. Το έργο επείγει, πρέπει να γίνει μέσα στο καλοκαίρι. Το εύχομαι και το επιζητώ.

Εισφορές που έγιναν από:
Κων/τίνα Δ. Καπέλλα δρχ. 10.000

ΠΑΡΑΛΕΙΨΗ

Κροκύλιο 7 Φεβρουαρίου 1986
Κατά το προηγούμενο φύλλο εις την δημοσίευση που αφορούσε δωρητές για την ηλεκτροδότηση της πλατείας υπήρξαν ανακριβείς και παραλήψεις.

1) Δεν αναφέρθηκε η προσφορά του κομπρεσέρ του εργολάβου Ι. Σκόκα το οποίο χρησιμοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Αντιπροέδρου Γεωργίου Γιαννακόπουλου που είχε σαν αποτέλεσμα να έχουμε όφελος 60.000 δρχ. από προφορική προσφορά άλλου.

2) Αναφέρθηκε ανακριβώς ότι η Κοινότητα εχορήγησε 7 κυδικά αμοχάλικο δια την επίστρωση χάνδακος, ενώ αυτό ήταν του εργολάβου μηχανικού Η. Καπέλλα.

Προς αποκατάσταση της αληθείας να δημοσιεύσετε το παρόν κείμενο.

Αντιπρόεδρος Κοινότητας Κροκυλίου
Γεώργιος Γιαννακόπουλος

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

«Η ιστορία της Επαρχίας Δωρίδας»

«Η ιστορία της Επαρχίας Δωρίδας», αρχαιότητα — Μεσαίωνες — Τουρκοκρατία με 1.009 ονόματα αγνώστων Δωριέων αγωνιστών του 1821 και 218 νεκρών των νεότερων πολέμων (1830—1922) από 57 χωριά (Αθήνα 1985).

Ο Γιώργος Παπαϊωάννου γεννήθηκε

στον κι αυτοί τα όπλα και να παραδώσουν τα κλειδιά στη λήθη και στη λησμονιά.

Γιατί, ποιος, απ' τους σημερινούς νέους, σκέφτεται να πεί στο χωριό για μόνιμη εγκατάσταση — παρ' όλο ότι υπάρχουν σήμερα όλα τα μέσα για μια ανθρώπινη διαβίωση — ώστε να γίνει μπορεί να ξαναβρούνε άγνηση και ζωντάνια τα χωριά, ν' αναβιώσουν παλιά διώματα και να ξαναζωντανέψουν ξεχασμένα έθιμα κι απολησμονημένες παραδόσεις.

Φαίνεται, λοιπόν, πως η μοίρα και των χωριών μοιάζει κάπως σαν κι εκείνη των ανθρώπων, που όλοι τους έχουν μια αρχή αλλά και πάντα υπάρχει κι' ένας τέλος!!

ΞΕΝΩΝΑΣ ΣΤΗΝ ΚΕΡΑΣΙΑ

Με δωρεά
κ. Ιωάννη Ηλ. Χάρη

Από τους συντοπίτες μας Κερασιώτες πληροφορούμαστε ότι ο Κερασιώτης μετανάστης στον Καναδά (VICTORIA B.C.) κ. Ιωάννης Ηλίας Χάρης δώρησε στη γενέτειρά του ποσό 100.000 καναδικών δολλαρίων για διάφορα έργα και κατά πρώτο λόγο για να χτιστεί και εξοπλισθεί ένας σύγχρονος ξενώνας.

Το χτίσιμο του ξενώνος άρχισε το περασμένο καλοκαίρι και θα τελειώσει μέσα στο φετινό καλοκαίρι.

Πιο ολοκληρωμένη πληροφορία για το δωρητή και τις δωρεές του, τόσο στη γενέτειρά του Κερασία όσο και στην ελληνική παροικία της πόλης VICTORIA που διαμένει, θα παρουσιάσουμε στο επόμενο φύλλο.

στη μνήμη του συζύγου της Δημ. Κ. Καπέλλα.

Ιωάννα Μπουρατζά δρχ. 3.000 στη μνήμη του πατέρα της Δημ. Κ. Καπέλλα.

Μάκης Χαράτζας δρχ. 5.000 στη μνήμη της μητέρας του Δωροθέας Χαράτζας.

Κων/τίνα και Χρυσάνθη Καντά δρχ. 5.000 στη μνήμη Αθαν. Καντά.

Ευαγγελία Λουκοπούλου και Πηνελόπη Παπαδημητρίου δρχ. 3.000 στη μνήμη Χρυσάνθης και Κων/νου Καντά.

Μαρία Αλκ. Καραμπέλου	2.000
Ευθύμιος Δ. Μαυραγάνης	2.000
Όλγα Γ. Μαυράρα	1.000
Τάσος Παπαανδρέου	2.000
Αθανάσιος Δ. Μαυραγάνης	5.000
Χαράλαμπος Κ. Σαΐτης	1.000
Σταθούλα Δ. Τριανταφύλλου	2.000
Παρασκευάς Παπαανδρέου	2.000
Βασίλης Γρηγ. Ρίτσας	2.000
Γεώργιος Γρηγ. Μπακαρέζος	2.000
Αλέκος Δ. Αρμάς	1.000
Πτολεμαίος Δ. Αρμάς	1.000
Αλέκος Παν. Βάρσος	1.000
Ιωάννης Καρακαθίτσας	1.000
Παναγιώτης Σινόπουλος	2.000
Ηλίας Δ. Απέλλας	2.000
Βασίλειος Ανδ. Δούκα	1.000
Λάμπρος Γραβδάνης	2.000
Πηνελόπη Κριστώτη	1.000
Ειρήνη Γενετζάκη	1.000
Κωνστ. Αθαν. Μαυραγάνης	1.000
Δημήτριος Β. Καπέλλας	1.000
Πατρούλα Τσαρούχη	1.000
Αθανάσιος Καρακαθίτσας	1.000
Αθανάσιος Αθανασόπουλος	1.000
Κων/νος Γ. Λουκόπουλος	1.000
Δημήτριος Ιωάν. Σαΐτης	1.000
Γεώργιος Παν. Σκαρέλλος	1.000
Γεώργιος Παρ. Γραβδάνης	1.000
Χαράλαμπος Θεοδώρου	1.000
Νικόλαος Θρασ. Ζωγράφος	1.000
Νικόλαος Θρασ. Ζωγράφος	1.000
Χαράλαμπος Γεωρ. Καραμπέλος	1.000
Σύνολο	72.000

στο ψηλό χωριό της Δωρίδας είναι γνωστός σε μας τους Δωριείς από δημοσιεύσεις, άρθρα και διηγήματα καθώς και από την ιστορική μονογραφία του «Ηρώϊκά του τόπου μου».

Το βιβλίο του «Η ιστορία της Δωρίδας» είναι το δεύτερο ιστορικό του πόνημα που έρχεται να καλύψει κενά και να προσδώσει πολύτιμες πληροφορίες για όλη την περιοχή της Δωρίδας.

Τα στοιχεία και η περιγραφή γεγονότων που παρουσιάζονται στο βιβλίο του Γ. Παπαϊωάννου προσθέτουν στη Ρομειολογική και ιδιαίτερα στην Δωριική ιστορική βιβλιογραφία άγνωστα στοιχεία που αναζητήθηκαν από το συγγραφέα με υπομονή και επιμονή.

Συγγραφέας

ο ΓΙΩΡΓΟΣ Ι.

ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

στο ψηλό χωριό της Δωρίδας είναι γνωστός σε μας τους Δωριείς από δημοσιεύσεις, άρθρα και διηγήματα καθώς και από την ιστορική μονογραφία του «Ηρώϊκά του τόπου μου».

Το βιβλίο του «Η ιστορία της Δωρίδας» είναι το δεύτερο ιστορικό του πόνημα που έρχεται να καλύψει κενά και να προσδώσει πολύτιμες πληροφορίες για όλη την περιοχή της Δωρίδας.

Τα στοιχεία και η περιγραφή γεγονότων που παρουσιάζονται στο βιβλίο του Γ. Παπαϊωάννου προσθέτουν στη Ρομειολογική και ιδιαίτερα στην Δωριική ιστορική βιβλιογραφία άγνωστα στοιχεία που αναζητήθηκαν από το συγγραφέα με υπομονή και επιμονή.

ΚΥΡΙΕ ΝΟΜΑΡΧΗ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ από τη σελίδα 1

κοινοτήτάς μας είναι: Στο Εποπτικό Συμβούλιο που θα δημιουργηθεί (και θα δημιουργηθεί σίγουρα) να συμμετάσχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση της περιοχής μας για:

α. Να πάψει η τρομοκρατία σε βάρος των εργαζομένων από την εργοδοσία της Α.Ε.Μ. Βωξίταις Ιλαρασσού.

β. Να προτιμούνται οι ντόπιοι εργάτες που είναι και ειδικευμένοι.

γ. Να προστατεύεται το περιβάλλον από την εξόρυξη. Ήδη μεγάλα τμήματα του Παράσσου και της Γκιώνας έχουν μετατραπεί σε «εσθληνιακά τοπία».

δ. Να αποζητούν οι κοινότητες δικαιώματα από την εξόρυξη.

Συμπληρωματικά με τα παραπάνω θα θέλαμε να θυμίσουμε πως πρόσφατα η Βουλή ψήφισε το νόμο για τους Αγροτικούς Συλλόγους. Για πρώτη φορά στην ιστορία τους οι Έλληνες αγρότες καταπνύουν το ιερό δικαίωμα να συνδικαλιζούνται. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει χρέος να καλέσει τους αγρότες, να τους ενημερώσει για το νόμο και να τους εξηγήσει τα οφέλη του αγροτικού συνδικαλισμού, παροτρύνοντάς τους να συστήσουν Αγροτικούς Συλλόγους.

II. Δευτερογενής τομέας

Σ' ότι αφορά τη Βιομηχανία - Βιοτεχνία είναι κοινή διαπίστωση, πως δεν έγινε καμία επένδυση στην περιοχή μας. Η βιομηχανική επανάσταση που σημάδεψε την ιστορία της ανθρωπότητας τους δύο τελευταίους αιώνες πέρασε έξω από την περιοχή μας. Αντίθετα οι Δωριείς εργάτες ξαπλώθηκαν σ' όλες τις φάμπρικες της υφύλης.

Και τώρα έρχεται υγειονομική διάταξη (θα δημοσιευτεί σύντομα) που προκειμένου να διαφυλαχτούν τα νερά της λίμνης απ' την μόλυνση, βάσει πρόσθετους περιορισμούς σε ανάλογες επενδύσεις του δευτερογενή τομέα.

Θέση της κοινότητάς μας είναι: Οι περιορισμοί που μπαίνουν με την παραπάνω διάταξη να αναληφθούν, με αυξημένα κίνητρα, στον πρωτογενή και στον τριτογενή τομέα.

III. Τριτογενής τομέας

Η περιοχή μας παρουσιάζει το καταπληκτικό πλεονέκτημα να συνδυάζει τη λίμνη με το θουό. Αυτό το μαγευτικό τοπίο το έχουν διαπιστώσει καλύτερα όσοι έχουν περάσει με αεροπλάνο πάνω απ' την περιοχή. Ακόμη διαθέτει χώρους με μεγάλο αρχαιολογικό ενδιαφέρον (αρχαίο Αιγίτιο, Μαλανδρινό, αρχαία Καλλιόλη) παντελώς ανεξερεύνητους. Και τέλος αποτελεί προέκταση του Δελφικού Τοπίου με τη γνωστή του διεθνή ακτινοβολία (ομφαλός της Γης).

Κι όμως αυτή η σπάνιας ομορφιά περιοχής είναι τελείως αναξιοποίητη τουριστικά.

Θέση της Κοινότητάς μας είναι: Να εκπονηθεί τεχνικοοικονομική μελέτη από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ή από τον ΕΟΤ ή και από τους δύο αυτούς φορείς (σε συνεργασία με το υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών για τους αρχαιολογικούς χώρους) με στόχο τη δυνατότητα τουριστικής αξιοποίησης της περιοχής από τη λίμνη μέχρι τις αλπικές ζώνες των βουνών (Βαρδούσια - Γκιώνα). Ας σημειωθεί πως οι αλπικές ζώνες διατηρούν χιόνια μέχρι τον Αύγουστο κι αυτό σημαίνει πως πρέπει με τη μελέτη ν' αντιμετωπισθεί το ενδεχόμενο κατασκευής χιονοδρομικών κέντρων.

Στα πλαίσια της μελέτης θα πρέπει οπωσδήποτε να προγραμματισθεί και η κατασκευή της γέφυρας του Λιδορικού (θυμίζουμε πως τα νερά της λίμνης απομύωναν την πρωτεύουσα της επαρχίας απ' τη δυτική Δωρίδα κατά πασάδωση και των διεθνών κανόνων) και ακόμη η κατασκευή δεύτερης γέφυρας πάνω απ' την παλιά γέφυρα στενού με τεράστιο τουριστικό ενδιαφέρον. Η Κοινότητά μας διαπιστώνει την έλλειψη πολιτιστικού κέντρου στην περιοχή μας και προτείνει η κατασκευή του να γίνει στην πρωτεύουσα της επαρχίας στο Λιδορικό, αλλά με πανδωρική ακτινοβολία. Κάποτε οι λαοί έβγιναν παλάτια να στεφάνουν τους τυφάνους τους. Ήθελε ο καιρός να κτίσουν παλάτια για να στεγάσουν τον πολιτισμό τους.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει για μας πως ο νόμος Φωκίδας με το νόμο 1262/82 «περί κινήτρων» έχει εντάξει στην περιοχή και δέχεται τα αντίστοιχα ευεργετήματα για τις επενδύσεις. Θέση μας είναι, επειδή η περιοχή μας είναι ιδιαίτερα προβληματική, να ενταχθεί στην αμέσως επόμενη περιοχή Δ για πρόσθετα ευεργετήματα. (Κάτι τέτοιο προβλέπεται και από τον προαναφερόμενο νόμο 1262).

Μελέτες

Επειδή έγινε εκτεταμένη αναφορά του όρου «Μελέτη» νοιώθουμε την ανάγκη να διευκρινίσουμε πως οι μελέτες εκπονούνται από επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους (με ειδικά διπλώματα από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας) σε στενή συνεργασία με τους φορείς της υπό μελέτη περιοχής (κοινότητες, συνεταιρισμοί, σύλλογοι πολιτιστικού κ.λπ.).

Δεν νοείται ν' αποστασιοποιηθούν οι κάτοικοι της περιοχής από τον προγραμματισμό που οι ίδιοι θα εφαρμόσουν. Το δε πόρισμα της μελέτης θα πρέπει να αναλύει το κόστος αλλά και το όφελος από την συγκεκριμένη επένδυση.

Προστασία του καταναλωτή

Αποτελεί κοινή διαπίστωση πως τα μεταπρατικά κυκλώματα συνεχίζουν την κερδοσκοπική τους τακτική με αποτέλεσμα την άνοδο των τιμών και την δίκαη ατανάστηση των πολιτών. Το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό και οφείλεται στη μεταπρατική δομή του συνόλου της ελληνικής Οικονομίας.

Αποφύγας είναι να θεσμοθετηθεί από τη Βουλή το δικαίωμα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να διορίζει άτομα με αποστολή τον έλεγχο και την διαπίστωση του τιμάρθιμου και την ενημέρωση του υπουργείου Εμπορίου μέσω των Νομαρχιών. Και βέβαια το μέτρο είναι δοκιμαστικό όμως είναι δυνατό να εφαρμοστεί άμεσα.

Μέσο - μακροπρόθεσμα η λύση των καταναλωτικών συνεταιρισμών θα αλλάξει και τη δομή της οικονομίας. Θέλουμε να σας πληροφορήσουμε πως οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί αποτελούν κατά τη γνώμη των προδευτικών λαών απ' τον περασμένο αιώνα. Σήμερα βρίσκονται σε έξαρση, και αποτελούν τον κυματοθραύστη των κερδοσκοπικών κυκλωμάτων. Η αναπαράσταση στην ελληνική αγορά επιτρέπει στους κερδοσκόπους ν' ανεβάζουν τον πληθωρισμό σε διψήφια νοήματα. Θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε πως, προς την κατεύθυνση αυτή, η κοινότητά μας δεν θα πάψει ν' αγωνίζεται.

Πρόταση για επαρχιακή συνέλευση με συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Λιδορικό

Συνάδελφοι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης,

Η Κοινότητά μας έχοντας πλήρη συνείδηση της κατάστασης που επικρατεί στην περιοχή μας, αλλά και με υπευθυνότητα και αισιοδοξία για το μέλλον προτείνει επαρχιακή συνέλευση με συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Λιδορικό μέσα στο καλοκαίρι. Βέβαια την ευθύνη για την οργάνωσή του, έχει το Νομαρχιακό Συμβούλιο και η Κοινότητα Λιδορικού, σαν πρωτεύουσα της επαρχίας. Όμως προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να συμφωνήσουν και οι άλλες κοινότητες γραπτά. Μόνο τότε θα είμαστε σίγουροι πως οι εργασίες της Συνέλευσης θα έχουν επιτυχία. Στη Συνέλευση θα πρέπει να προσκαλεστούν όλοι οι μαζικοί φορείς του τόπου: συνεταιρισμοί, συντοπικοί σύλλογοι που εδρεύουν στις εδρες των κοινοτήτων ή στην Αθήνα. Αλλά πριν απ' όλα και πάνω απ' όλα θα πρέπει να προσκληθεί η κυβέρνηση. Είμαστε βέβαιοι πως θ' ανταποκριθεί στο κάλεσμα και θα συζητήσει μαζί μας τα προβλήματα του τόπου μας.

ΚΑΛΕΣΜΑ

Καλούμε όλο το δυναμικό του τόπου μας, επιστημονικό, εργατικό, οικονομικό, όπου και αν βρίσκεται (ακόμα και στο εξωτερικό) να συσπειρωθεί γύρω από την Τοπική Αυτοδιοίκηση της επαρχίας μας, να ενώσει τις δυνάμεις του (και η φωνή είναι δύναμη), να σταματήσει τον κατήφορο, και να μπούμε στο δρόμο της ανάπτυξης και της προόδου.

Είμαστε βέβαιοι πως πολλά απ' τα προβλήματα μας μπορούμε μόνοι μας να τα λύσουμε και να μην πέσουν όλα τα βάρα στις πλάτες του κράτους, που όλοι ξέρουμε τις δυσβάστακτες υποχρεώσεις που έχει ν' αντιμετωπίσει.

Ο Πρόεδρος
Γιάννης Κοτρώσιος
Ο Πρόεδρος
Κώστας Γκόλφης

Κύριε Νομάρχη

Όπως διαπιστώνεται η αγωνία και ο προβληματισμός των κατοίκων και παρχόντων της ορεινής Δωρίδας είναι καθολικός.

Επανερχόμαστε για δεύτερη φορά (πρώτη φορά στο προηγούμενο φύλλο μας) και σας ζητούμε να μας γνωρίσετε (και μες με τη σειρά μας στο λαό της Δωρίδας) ποιά ακριβώς αναπτυξιακά στοιχεία και στόχοι προβλέπονται για τη Δωρίδα και ιδιαίτερα για τη Βόρεια Δωρίδα. Πρέπει να ξέρουμε όλοι τι πρόγραμμα υπάρχει. Όχι μόνο για να κρίνουμε κριτική αλλά και για να δοθήσουμε!

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ

Ζωγραφικής & Λαϊκής Τέχνης

«μορφες»

ΣΟΥΛΑ ΣΚΟΥΦΗ

Αστυδάματος 46, Παγκράτι - Τηλ. 72.23.281

